

Judikatūras krājums

TIESAS RĪKOJUMS (septītā palāta)

2017. gada 7. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta 2. punkts – Savienības tiesību īstenošana – Pietiekama saikne – Neesamība – Tiesas kompetences neesamība

Apvienotās lietas C-177/17 un C-178/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu, ko *Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte* (Pjemontas Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija) iesniedza ar diviem 2017. gada 11. janvāra lēmumiem, kas Tiesā reģistrēti 2017. gada 5. aprīlī, tiesvedībās

Demarchi Gino Sas (C-177/17),

Graziano Garavaldi (C-178/17)

pret

Ministero della Giustizia.

Tiesa (septītā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja A. Prehala [*A. Prechal*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*] (referents) un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

ģenerālvokāts M. Kampos Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklaušīšanas pieņemto lēmumu saskaņā ar Tiesas Reglamenta 53. panta 2. punktu lemt, izdodot motivētu rīkojumu,

izdod šo rīkojumu.

Rīkojums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretējams Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. panta 2. punkts, lasot to kopā ar LESD 67., 81. un 82. pantu.
- 2 Šie lūgumi tika iesniegti saistībā ar tiesvedībām starp attiecīgi *Demarchi Gino Sas* un *Graziano Garavaldi*, no vienas puses, un *Ministero della Giustizia* (Tieslietu ministrija, Itālija), no otras puses, par summām, kas pēdējai minētajai kā taisnīga kompensācija esot jāizmaksā tiesvedību pārmērīgā ilguma dēļ.

* Tiesvedības valoda – itāļu.

Itālijas tiesības

- 3 No iesniedzējtiesas nolēmumiem izriet, ka saskaņā ar 2001. gada 24. marta *legge n. 89 – Previsione di equa riparazione in caso di violazione del termine ragionevole del processo e modifica dell'articolo 375 del codice di procedura civile* (Likums Nr. 89 par tiesībām uz taisnīgu kompensāciju, ja pārsniegts saprātīgs tiesvedības ilgums, un par grozījumiem Civilprocesa kodeksa 375. pantā) (2001. gada 3. aprīļa *GURI* Nr. 78, turpmāk tekstā – “Likums Nr. 89/2001”) lietas dalībniekam, kas nesaprātīgi ilgās tiesvedības dēļ cietis mantisku vai nemantisku kaitējumu, ir tiesības uz “taisnīgu kompensāciju” atbilstoši šajā likumā paredzētajiem nosacījumiem un apmēram.
- 4 Minētā likuma 3. pantā ir paredzēts, ka kompensācijas pieteikums ir jāiesniedz tās *Corte d'appello* (apelācijas tiesa, Itālija) priekšsēdētājam, kuras tiesu apgabalā atrodas pirmās instances tiesa, kurā ir norisinājusies par nesaprātīgi ilgu uzskatāmā tiesvedība.
- 5 Ar 2015. gada 28. decembra *legge n. 208 – Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato* (Likums Nr. 208 par valsts gada un daudzgadu budžeta veidošanas noteikumiem) (2015. gada 30. decembra *GURI* Nr. 302 kārtējais pielikums) tika veikti grozījumi Likumā Nr. 89/2001. It īpaši minētajā likumā tika iekļauts 5. *sexies* pants, kurš ir šāds:

“1. Lai saņemtu to summu samaksu, kas ir izmaksātas atbilstoši šim likumam, kreditors izsniedz parādniecei valsts iestādei deklarāciju, [...] kurā ir apliecināts fakts, ka tas nav saņēmis atbilstošās summas, ka par šo parādu ir celta prasība tiesā, tās summas apmērs, kura valsts iestādei vēl ir jāsamaksā, un izvēlētās samaksas kārtība saskaņā ar šī panta 9. punktu, kā arī nosūta dokumentāciju, kas ir vajadzīga saskaņā ar 3. punktā minētajiem dekrētiem.

2. 1. punktā minētais paziņojums ir spēkā sešus mēnešus, un tas ir jāatjauno pēc valsts iestādes lūguma.

3. Ar Ekonomikas un finanšu ministrijas un Tieslietu ministrijas dekrētiem, kas ir jāpieņem līdz 2016. gada 30. oktobrim, tiek apstiprināti 1. punktā minēto deklarāciju paraugi un tiek noteikts, kāda dokumentācija ir jānodod parādniecei valsts iestādei iepriekš minētā 1. punkta izpratnē. Valsts iestādes savās oficiālajās mājaslapās publicē iepriekšējā punktā minētās veidlapas.

4. Ja iepriekšējos punktos minētā deklarācija vai dokumentācija netiek nosūtīta vai ir nepilnīga, vai nav pareizi nosūtīta, nekāds maksājuma rīkojums nevar tikt izdots.

5. Iestāde maksājumu veic sešu mēnešu laikā, skaitot no dienas, kad ir pilnībā izpildīti iepriekšējos punktos paredzētie pienākumi. Iepriekšējā teikumā minētais termiņš nesākas, ja iepriekšējos punktos minētā deklarācija vai dokumenti netiek nosūtīti, ir nepilnīgi vai nav nosūtīti pareizi.

[..]

7. Pirms ir pagājis 5. punktā minētais termiņš, kreditori nevar veikt ne piespiedu izpildi, ne paziņot par piespiedu izpildes rīkojumu, ne arī celt prasību par pasākuma izpildi.

[..]”

Pamatlietas un prejudiciālais jautājums

- 6 *Demarchi Gino Sas* un *G. Garavaldi* kā kreditori piedalījās divās dažādās bankrota procedūrās, kuras risinājās attiecīgi *Tribunale di Genova* (Dženovas tiesa, Itālija) un *Tribunale di La Spezia* (Spēcijas tiesa, Itālija).

- 7 Tā kā minētās tiesvedības bija pārmērīgi ilgas, prasītāji pamatlietās *Corte d'appello di Torino* (Turīnas Apelācijas tiesa, Itālija) iesniedza prasības par zaudējumu atlīdzību saskaņā ar Likumu Nr. 89/2001.
- 8 Ar diviem lēmumiem *Corte d'appello di Torino* (Turīnas Apelācijas tiesa) atzina prasītāju pamatlietās tiesības uz taisnīgu kompensāciju pārmērīgi ilgo tiesvedību, kurās tie piedalījās, dēļ un piesprieda Tieslietu ministrijai izmaksāt tās noteiktās summas.
- 9 Kad atbildīgā iestāde minētās summas neizmaksāja, prasītāji pamatlietās vērsās *Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte* (Pjemontas Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija) ar prasību atbilstoši 112. un nākamajiem pantiem 2010. gada 2. jūlija *decreto legislativo n. 104 – Codice del processo amministrativo* (Likumdošanas dekrēts Nr. 104 par administratīvā procesa kodeksu) (2010. gada 7. jūlija *GURI* Nr. 156 kārtējais pielikums) ar mērķi administratīvā tiesā panākt, ka tiek pildīti pienākumi, kuri kādā spriedumā, kas ir kļuvis galīgs, ir noteikti kādai valsts iestādei.
- 10 No iesniedzējtiesas nolēmumiem izriet, ka tādēļ, ka prasītāji pamatlietā šīs prasības cēla pēc Likuma Nr. 89/2001 5. *sexies* panta stāšanās spēkā, tie nebija iepriekš izpildījuši šī panta 1. punktā paredzētos pienākumus un šī iemesla dēļ iesniedzējtiesai viņu prasības bija jāatzīst par nepieņemamām.
- 11 Minētā tiesa paskaidro, ka Likuma Nr. 89/2001 5. *sexies* pants ir interpretējams tādējādi, ka persona, kurai pienākas taisnīga kompensācija, nedrīkst uzsākt nekādas tiesiskas darbības, lai šo kompensāciju saņemtu, ja tas iepriekš nav izpildījis visas šī panta 1. punktā paredzētās formalitātes un ja kopš šo formalitāšu izpildes nav pagājuši vismaz seši mēneši.
- 12 Šajā ziņā minētā tiesa norāda, ka ar attiecīgo normu, pirmkārt, personai, kurai ir tiesības uz taisnīgu kompensāciju, tiek noteikta virkne pienākumu, tostarp pienākums iesniegt apjomīgu deklarāciju, kuri ir obligāts priekšnoteikums noteiktās kompensācijas samaksai, un, otrkārt, būtiski tiek pagarināts termiņš, kurā valstij ir jāizdod maksājuma rīkojums.
- 13 Visbeidzot iesniedzējtiesa norāda, ka Likuma Nr. 89/2001 5. *sexies* pantā kompensācijas kreditoram ir liegta iespēja pēc tam izvirzīt prasījumu par taisnīgu zaudējumu atlīdzību, kuri tam radušies maksājuma kavēšanās dēļ.
- 14 Tādēļ šī tiesa vaicā, vai ar Likuma Nr. 89/2001 5. *sexies* pantu netiek pārkāptas Hartas 47. panta 2. punktā, lasot to kopā ar LESD 67., 81. un 82. pantu, noteiktās pamattiesības.
- 15 Šajos apstākļos *Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte* (Pjemontas Reģionālā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un abās pamatlietās uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai princips, saskaņā ar kuru ikvienai personai ir tiesības uz to, ka tās lieta laikus tiek izskatīta objektīvā tiesā, kas ir paredzēts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta otrajā daļā un Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta 1. punktā, t.i., princips, kas ir kļuvis par Eiropas Savienības principu saskaņā ar LES 6. panta trešo daļu, aplūkojot to kopā ar principu, kurš izriet no LESD 67. panta, saskaņā ar kuru Savienība izveido kopēju tiesiskuma telpu, ievērojot pamattiesības, kā arī principu, kas izriet no LESD 81. un 82. panta, saskaņā ar kuru civillietās un krimināllietās, kurās ir pārrobežu elementi, Savienība izvērš tiesu iestāžu sadarbību, pamatojoties uz tiesas nolēmumu un ārpustiesas lēmumu savstarpējas atzišanas principu, nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā Itālijas tiesiskais regulējums, kas ir ietverts Likuma Nr. 89/2001 5. *sexies* pantā, ar kuru subjektiem, kas jau ir atzīti par kreditoriem, kuriem no Itālijas valsts ir jāsaņem summas, kas maksājamas kā “taisnīga kompensācija” nesaprātīga tiesvedības ilguma dēļ, ir uzlikts pienākums izpildīt virkni pienākumu, lai saņemtu parāda samaksu, kā arī gaidīt Likuma Nr. 89/2001 5. *sexies* panta 5. punktā norādītā termiņa beigas, nepastāvot tiesībām pa to laiku celt prasību tiesā par izpildi un nepastāvot iespējai vēlāk pieprasīt zaudējumu atlīdzību, kas ir saistīta ar nokavētu maksājumu, tostarp

gadījumos, kad “taisnīga kompensācija” ir atzīta saistībā ar nesaprātīgu tādas civilās tiesvedības ilgumu, kam ir pārrobežu elementi vai kas ir saistīta ar jomu, kura ietilpst Eiropas Savienības kompetencē, un/vai ar jomu, attiecībā uz kuru Eiropas Savienība paredz spriedumu savstarpēju atzīšanu?”

Par Tiesas kompetenci

- 16 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā Tiesai, vai Hartas 47. panta 2. punktā ietvertais princips, lasot to kopā ar LESD 67., 81. un 82. pantu, ir interpretējams tādējādi, ka tam ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram personām, kurām radīts kaitējums pārmērīgi ilgas tiesvedības tiesu sadarbības jomā dēļ, ir jāveic virkne sarežģītu administratīva rakstura darbību, lai panāktu taisnīgas kompensācijas, kas piespriesta valstij tiem izmaksāt, samaksu, taču tās pa to laiku nedrīkst vērsties tiesā saistībā ar izpildi un pēc tam prasīt zaudējumu atlīdzību, kas radušies minētās maksājuma kavēšanās dēļ.
- 17 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Hartas 51. panta 1. punktā ir paredzēts, ka tās noteikumi attiecas uz dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus. LES 6. panta 1. punktā, kā arī Hartas 51. panta 2. punktā ir precizēts, ka ar šīs pēdējās minētās normām nekādi netiek paplašinātas Savienības kompetences, kādas tās ir definētas līgumos (skat. rīkojumus, 2016. gada 14. aprīlis, *Târşia*, C-328/15, nav publicēts, EU:C:2016:273, 23. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2016. gada 10. novembris, *Pardue*, C-321/16, nav publicēts, EU:C:2016:871, 18. punkts).
- 18 Būtībā no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka Savienības tiesību sistēmā garantētās pamattiesības ir jāpiemēro visās situācijās, kuras tiek regulētas ar Savienības tiesībām, taču ne ārpus šādām situācijām. Tiesa ir atgādinājusi, ka tāpēc tā Hartas gaismā nevar izvērtēt tādu valsts tiesisko regulējumu, kas neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā (spriedumi, 2013. gada 26. februāris, *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 19. punkts un tajā minētā judikatūra; 2014. gada 6. marts, *Siragusa*, C-206/13, EU:C:2014:126, 21. punkts, kā arī 2016. gada 8. decembris, *Eurosaneamientos u.c.*, C-532/15 un C-538/15, EU:C:2016:932, 52. punkts).
- 19 Ir arī jāatgādina, ka jēdziens “Savienības tiesību piemērošana” Hartas 51. panta izpratnē paredz, ka ir jābūt pietiekamai saiknei, kas ir ciešāka nekā divu jomu līdzīgums vai vienas jomas netieša ietekme uz otru jomu (spriedums, 2016. gada 6. oktobris, *Paoletti u.c.*, C-218/15, EU:C:2016:748, 14. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 20 Lai noteiktu, vai valsts tiesiskais regulējums ir Savienības tiesību piemērošana Hartas 51. panta izpratnē, papildus citiem elementiem vēl ir jāpārbauda, vai tās mērķis ir piemērot Savienības tiesību normu, kāds ir šī regulējuma raksturs un vai tam nav vēl citi mērķi papildus tiem, kas ir noteikti Savienības tiesībās, pat ja šis regulējums Savienības tiesības var ietekmēt netieši, un vai ir kāds specifisks Savienības tiesību regulējums šajā jautājumā vai tāds, kas šo jautājumu var ietekmēt (spriedumi, 2014. gada 6. marts, *Siragusa*, C-206/13, EU:C:2014:126, 25. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2014. gada 10. jūlijs, *Julián Hernández u.c.*, C-198/13, EU:C:2014:2055, 37. punkts).
- 21 Tiesa tostarp ir secinājusi, ka Savienības pamattiesības nav piemērojamas valsts tiesiskajam regulējumam tādēļ, ka Savienības tiesībās attiecīgajā jomā nav paredzēti nekādi pienākumi dalībvalstīm saistībā ar situāciju pamatlietā (spriedums, 2014. gada 6. marts, *Siragusa*, C-206/13, EU:C:2014:126, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 22 Šajā gadījumā, kā izriet no iesniedzējtiesas nolēmumiem, aplūkojamā valsts tiesību norma attiecas uz Likuma Nr. 89/2001 5. *sexies* pantā paredzēto procedūru tādu summu izmaksāšanai, kuras valstij piespriests maksāt kā taisnīgu kompensāciju par pārmērīgi ilgu tiesvedību.

- 23 Iesniedzējtiesa norāda, ka, lai arī Likums Nr. 89/2001 nav uzskatāms par pasākumu, kas veikts saskaņā ar LESD 81. un 82. pantu, nedz arī saskaņā ar kādu konkrētu regulu vai direktīvu, tā kā tā mērķis ir pārvaldīt jebkādu tiesas procedūru ilgumu, tas garantē Savienības tiesiskuma telpas pareizu darbību, novēršot, ka tiesvedību nesaprātīga ilguma dēļ netiek samazināta tiesu nolēmumu savstarpējās atzišanas lietderība, kura ir pamatā tiesu sadarbībai civillietās un krimināllietās.
- 24 Šī tiesa arī uzsver, ka pamatlietas, kuru pārmērīgā ilguma dēļ valstij tika piespriests veikt kompensācijas, ir bankrota procedūras, kuras ietilpst jomā, kurā Savienība jau ir īstenojusi savu kompetenci, pieņemot vairākus aktus, tostarp Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija Regulu (ES) 2015/848 par maksātnespējas procedūrām (OV 2015, L 141, 19. lpp.).
- 25 Tomēr ir jānorāda, ka, pirmkārt, iesniedzējtiesas norādītajās LESD normās dalībvalstīm nav paredzēti konkrēti pienākumi saistībā ar tādu summu samaksu, kuras valstij piespriest izmaksāt kā taisnīgu kompensāciju par pārmērīgi ilgu tiesvedību, un ka pašreizējā stāvoklī Savienības tiesībās nav specifiska tiesiskā regulējuma šajā jomā.
- 26 Līdz ar to ir jākonstatē, ka šajā lietā nav neviena elementa, kas ļautu uzskatīt, ka Likuma Nr. 89/2001, kuram ir vispārīgs raksturs, mērķis būtu kādas Savienību tiesību normas īstenošana, kura ietilpst tiesu sadarbības jomā, un ka, lai arī šis likums varētu netieši ietekmēt tiesiskuma telpu Savienībā, tā mērķi atšķiras no iesniedzējtiesas nolēmumā minēto normu mērķiem.
- 27 Otrkārt, no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem neizriet, ka pamatlietā aplūkotajām bankrota procedūrām būtu piemērojama Regula 2015/848, kurā ir definēta pārrobežu maksātnespējas procedūru joma, tostarp regulējot jautājumus par tiesu jurisdikciju, maksātnespējas procedūru atzīšanu un piemērojamos tiesību aktus.
- 28 No tā izriet, ka nav elementu, kas ļautu uzskatīt, ka pamatlietā attiecas uz citu Savienības tiesību, izņemot tās, kas minētas Hartā, noteikuma interpretāciju vai piemērošanu. Proti, ja tiesiskā situācija neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, tad Tiesas kompetencē nav to izskatīt, un attiecīgā gadījumā ar tām Hartas normām, uz kurām ir izdarīta atsauce, atsevišķi nevar tikt pamatota šī kompetence (rīkojums, 2016. gada 18. februāris, *Rīpanu*, C-407/15, nav publicēts, EU:C:2016:167, 22. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 29 Šajos apstākļos ir jākonstatē, ka, pamatojoties uz Tiesas Reglamenta 53. panta 2. punktu, tās kompetencē acīmredzami nav sniegt atbildi uz *Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte* (Pjemontas Reģionālā administratīvā tiesa) uzdoto prejudiciālo jautājumu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 30 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (septītā palāta) nospriež:

Eiropas Savienības Tiesas kompetencē acīmredzami neietilpst sniegt atbildi uz prejudiciālo jautājumu, ko *Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte* (Pjemontas Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija) uzdevusi ar 2017. gada 11. janvāra lēmumiem.

[Paraksti]